

Ю.В.Макогон, Д.Г.Лук'яненко, Ю.М.Пахомов й ін. – К.:»Освіта України», 2009. – 420 с.

7. Шаповалов А.В. Теоретичні засади визначення поняття «інтеграція» : [Електронний ресурс]/ А.В.Шаповалов. – Режим доступу до статті: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vsed/2009_35/35/139-143.pdf

УДК 339.922(043)

Булатова О.В., д.е.н., професор

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ ІНТЕГРАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Держави світу, обираючи напрями розвитку власних інтеграційних стратегій, спрямовують зусилля на використання тих чи інших механізмів, ґрунтуючись на власний стратегічний вибір, конкретні соціально-економічні умови тощо. Відповідно, враховуючи появу нових факторів впливу, стратегічні інтереси можуть змінюватись. Вибір стратегії розвитку регіональної інтеграції залежить від багатьох факторів теоретично, можна передбачити, що країна може обрати таку стратегію розвитку, яка не переслідує ані регіональних ані багатосторонніх цілей розвитку (стратегія унілатералізму). У такому випадку держави залишають за собою власні інтереси та суверенітет, не залежно від інтересів інших держав. Посилення регіональних стратегій розвитку, за своєю суттю, визначає поглиблення інтернаціоналізації в певних межах певного регіону, який утворюють країни, що охоплені регіональними інтеграційними процесами (регіоналізм), тоді як мультілатералізм (багатосторонність) визначає реалізацію ідеології лібералізації ринку в межах всього світового господарства. Відтак, всі ці три напрямки можуть доповнювати одне одного, оскільки стосуються державної стратегії інтернаціоналізації.

Мотиви інтеграційної стратегії країни можуть бути різними, і залежатимуть від різних факторів та умов. Не виключно й наявність певних протиріч і зон конфліктів серед суб'єктів економічної діяльності як на національному, регіональному (міждержавному), так і на глобальному (міжрегіональному/трансконтинентальному) рівнях, на яких формуються певні мотиви та джерела конфліктів.

В умовах, коли на внутрішньому ринку є досить напруженою ситуація серед національних стейкхолдерів, використання стратегій регіоналізму та/або мультілатералізму стане важливим фактором дії на національну стабільність через вплив більш вагомого зовнішнього політичного актора. Перевага у використанні одностороннього регіоналізму можлива за умов достатньої єдності інтересів на національному рівні, її спрямованість буде пов'язана із забезпеченням міжнародної конкурентоспроможності, в тому числі й через використання заходів протекціонізму відносно національного ринку. Використання стратегії одностороннього регіоналізму може бути спрямовано на посилення впливу національної економіки, в тому числі через обмеження дії багатостороннього регулювання, за таких умов розвиток регіональних інтеграційних проектів може дійсно стати «каменем спотикання» у розвитку світової економічної системи. В умовах, коли між державами виникають спільні інтереси, стратегія може бути внутрішньої чи зовнішньої орієнтації. В першому випадку, вона буде спрямована на вибіркових проблем національного розвитку, що потребують спільних дій. У випадку зовнішньої орієнтації використання регіоналізму може стати важливим напрямом розвитку до багатосторонності, що дозволяє урядам (через вагу регіонального інтеграційного об'єднання) мати додатковий вплив у визначенні майбутнього вигляду багатосторонності. В сучасній практиці господарювання кожна країна визначає власний баланс внутрішньої та зовнішньої складової стратегії економічного розвитку.

Посилення та поширення регіоналізму в світовому господарстві дозволяє виділити дві основні течії його виникнення. Поглиблення торговельно-економічного співробітництва в рамках певної групи країн, який зумовлено певними умовами, стимулює розвиток відповідних стратегій і політик з боку державних інституцій (північноамериканська, азіатсько-тихоокеанські моделі інтеграції). З іншого боку, сукупність певних політичних ініціатив може сприяти появі регіональних інтеграційних об'єднань (європейська модель регіональної інтеграції), в рамках яких буде реалізовуватися відповідна інтеграційна політика, що створює додаткові стимули для поглиблення торговельно-економічної співпраці. Дослідження розвитку існуючих регіональних моделей регіональної інтеграції дозволяє визначити, що ці дві течії є односпрямовані, оскільки мають єдину мету розвитку регіонального інтеграційного об'єднання, яка досягається лише при одночасному поєднанні як економічних, так і політичних важелів розвитку інтеграції.

Поява в умовах багатополярного світу нового регіоналізму фактично доводить, що саме комплексне поєднання економічної, політичної, а також соціокультурної складової регіональних інтеграційних процесів призводить до розвитку більш складних і високих ступенів регіональної інтеграції на відповідному рівні. Крім того, регіональні блоки можуть конкурувати в створенні міжрегіональних стандартів (в першу чергу це стосується таких важливих питань, як інформаційні, біологічні, нанотехнології, права інтелектуальної власності, інші важливі аспекти розвитку нової економіки), що може призвести до погіршення майбутнього Світової організації торгівлі [1, с.83-84].

Мультилатералізм характеризують декілька ознак [2, с.403-436]: по-перше, розвиток багатосторонніх відносин має довготривалу перспективу, яка взагалі може характеризуватися як невизначена в часі взаємодія; по-друге, перевага універсалізму з чітко визначеними стандартами і нормами в розвитку взаємних відносин над партикуляризмом, що характеризується впливом конкретних умов та інтересів на характер співробітництва; по-третє, верховенство міжнародних норм в діях всіх суб'єктів міжнародних відносин; по-четверте, відсутність ієрархічного, дискримінаційного, привілейованого підходів в розвитку міжнародних відносин.

Розвиток системи багатостороннього співробітництва фактично залежатиме від ефективної роботи відповідних міжнародних інституцій, інших суб'єктів міжнародних економічних відносин. Однак слід враховувати, що важливою умовою є також й бажання підтримувати та розвивати цю систему з боку всіх її учасників, тобто країн світу, які підтримують загальні принципи поведінки (*generalized principles of conduct*) [3].

Якщо мультилатералізм можна визначити як політичні тенденції організації світового простору, то регіоналізм, відповідно, як відповідні ініціативи щодо організації простору в рамках певного регіону. Структурна трансформація глобального простору фактично пов'язана з посиленням регіоналізму в світі. Регіоналізм не зможе замінити мультилатералізм, оскільки саме регіональна обмеженість його визначення не дозволяє вирішити комплексно системні проблеми, з причин яких сьогодні Дохійський раунд переговорів розвивається дуже повільно. Це стосується визначення правил походження, субсидіювання, механізму вирішення спорів і т.п. Мультилатералізм виступає найбільш переважним засобом реалізації інтересів всіх суб'єктів міжнародних економічних відносин, оскільки забезпечує отримання переваг всіма учасниками ринку за рахунок перерозподілу влади через виключення дискримінаційних інструментів, відмову від ієрархічного підходу в розвитку економічної співпраці у довгостроковій перспективі.

Література

1. Global Trends 2025: A Transformed World [electronic resource]. – Washington: US Government Printing Office, 2008. – 99p. – URL: www.dni.gov/nic/NIC_2025_project.html
2. Ruggie J.G. Multilateralism Matters: The Theory and Praxis of an Institutional Form / Ed. by J.G. Ruggie. – Columbia University Press, 1993. - 479p.

УДК 338.48(495)(043)

Дубенюк-Панайотопулу Я.А., к.е.н., доцент

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ РЕСПУБЛІКИ ГРЕЦІЯ

Республіка Греція є однією з країн, де туризм традиційно відіграє надзвичайно важливу роль для розвитку національної економіки. Однак останнє десятиліття характеризується поступовим падінням частки Греції як у загальноєвропейському (частка Греції за підсумками 2012 р. становила лише 2,9% загальноєвропейського туристичного ринку), так і в загальносвітовому туризмі в результаті старіння туристичного продукту. Як наслідок, країна недоотримує значну частку валютних надходжень, переживає ряд соціально-економічних проблем. Однак сезон 2013 р. показав, що за активної політики уряду Республіки можливий вихід туристичної галузі із кризи.

За підсумками 2012 р. сфера туризму забезпичила 16,4% ВВП країни, більше 10 млрд. євро валютних надходжень, 18,3% зайнятості (у сфері туризму працює близько 690 тис. осіб).

Останні роки міжнародний туризм Греції розвивався досить нерівномірно та знаходився під впливом різноманітних негативних чинників. Динаміка в'їзних туристських потоків країни протягом 2005-2012 рр. представлена на рисунку 1.

Рис. 1. Динаміка в'їзних туристських потоків в Республіці Греція у 2005-2012 рр.

Середня кількість туристів за період 2005-2012 рр. становила 15,4 млн. осіб, що є вищим показником за кількість населення країни. Як видно з даних, наведених на рисунку 1, найбільший спад обсягу туристських потоків у Греції відбувся у 2009 р., коли від'ємне значення темпу приросту становило -6,3%. Падіння, починаючи з 2008 р., було спричинено наслідками світової фінансової кризи, однак надалі негативна динаміка стала відображенням внутрішньої економічної кризи в країні. Лише у 2011 р. вдалося незначно перевищити докризовий показник 2007 р. на 0,2 млн. осіб, хоча вже у 2012 р. позитивна тенденція була втрачена знову ж таки через внутрішні економічні проблеми.

Основними туристогенеруючими країнами для Греції виступають європейські країни, зокрема, країни ЄС, що підтверджується даними, наведеними на рисунку 2 та в таблиці 1.